

SHOSHILINCH YORDAMDA POLITRAVMA BEMORLARINI DAVOLASH

*Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti
davolash ishi 3 - kurs talabasi
Raxmatullayeva Zebiniso*

Annotatsiya; Politravma — bir vaqtning o'zida bir nechta hayot uchun xavfli jarohatlarning mavjudligi bo'lib, bemorga tezkor tashxis, samarali intensiv yordam va bosqichma-bosqich davolashni talab qiladi. Ushbu maqolada politravma bemorlarini shoshilinch yordamda davolashning zamonaviy yondashuvlari, tashxis qo'yish algoritmlari, intensiv terapiya usullari va reabilitatsiya choralari tahlil qilinadi. Tezkor yordamning asosiy bosqichlari — havo yo'llarini ochish, nafas va qon aylanishni tiklash, shuningdek, hayotiy muhim organlarni saqlashga qaratilgan choralar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: politravma, shoshilinch yordam, intensiv terapiya, reanimatsiya, travmatologiya.

Politravma bugungi kunda travmatologiya va shoshilinch tibbiyotda eng muhim muammolardan biridir. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, yo'l-transport hodisalari, ishlab chiqarish jarohatlari va turli falokatlar natijasida politravma bilan bog'liq o'lim darajasi yuqori bo'lib qolmoqda. Shoshilinch yordam jarayonida birinchi daqiqalar va soatlar bemor hayotini saqlab qolishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Politravma — ikki yoki undan ortiq jarohatlar yig'indisi bo'lib, ulardan biri yoki bir nechta jarohat hayot uchun xavf tug'diradi. U odatda quyidagi ko'rinishlarda bo'ladi: Bosh jarohatlari (miya chayqalishi, kalla suyagi sinishi, intrakranial gematoma) Ko'krak qafasi jarohatlari (pnevmo- va gemotoraks, qovurg'a sinishi, yurak va o'pka shikastlanishi) Qorin bo'shlig'i jarohatlari (jigar, taloq, ichak jarohatlari) Umurtqa va tos suyagi shikastlanishi Qo'l-oyoq sinishlari

.Politravma bemorlarini davolashda xalqaro ATLS (Advanced Trauma Life Support) protokollari asosida harakat qilinadi: A (Airway) – havo yo'lini ochish va o'tkazuvchanligini ta'minlash; B (Breathing) – nafas faoliyatini baholash va qo'llab-quvvatlash; C (Circulation) – qon aylanishini tiklash, qon ketishni to'xtatish; D (Disability) – asab tizimi faoliyatini baholash (Glazgo shkalasi bo'yicha); E (Exposure) – bemorni to'liq ko'rikdan o'tkazish va shikastlarni aniqlash. Intensiv terapiya va reanimatsiya choralar Qon ketishni to'xtatish va gemodinamikani barqarorlashtirish uchun vena ichiga suyuqliklar va qon komponentlari yuboriladi. Sun'iy nafas oldirish apparati yordamida nafas faoliyati qo'llab-quvvatlanadi. Og'riqni bartaraf etish uchun analgetik va narkotik vositalar qo'llanadi. Jarrohlik aralashuvlari (laparotomiya, torakotomiya, osteosintez) shoshilinch ravishda bajariladi. Reabilitatsiya va uzoq muddatli davolash; Bemor hayoti saqlab qolinganidan so'ng, reabilitatsiya bosqichi boshlanadi. Unda fizioterapiya, psixologik yordam, ortopedik moslamalar, reabilitatsion mashqlar katta ahamiyat kasb etadi.

Xulosa;

Politravma bemorlarini shoshilinch davolash jarayonida vaqtni to'g'ri taqsimlash, xalqaro protokollardan foydalanish va jamoaviy yondashuv asosiy omil hisoblanadi. Tezkor tashxis va intensiv yordam o'lim ko'rsatkichlarini sezilarli kamaytiradi hamda bemor hayotini saqlash imkonini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati;

1. Advanced Trauma Life Support Student Course Manual. 10th Edition. American College of Surgeons, 2018.
2. Шаповалов В.М., Травматология и ортопедия: национальное руководство. Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020.
3. Tintinalli J.E. Emergency Medicine: A Comprehensive Study Guide. 9th Edition. McGraw-Hill, 2020.